

Eere-Voorzitter :
Jérôme VAN COILLIE

Secretariaat :
Torhout-Steenweg, 193

Voorzitter :
Am. DE GROOTE

Nr 13

October 1933

Xe LANDJUWHEELWEDSTRIJD

1933

KONINKLIJKE SCHOUWBURG – OOSTENDE

Vierde Beurtoptreding

Zondag 15 October, te 3 uur stipt

GHEON-KRING
ANTWERPEN

ANTIGONE
door SOPHOKLES

Vijfde Beurtoptreding

Zondag 29 October te 3 uur stipt

HET IJZEBLOEMPJE
KORTRIJK

PARADIJSVOGELS

door Gaston MARTENS

Hotel Piccadilly

Leopoldplaats, Oostende

Eigenaar : E. FENGER

LAATSTE COMFORT

TELEFOON 47

Warm en koud loopend water — Centrale verwarming.

Biljartzaal — Zaal voor vergaderingen en feestmalen - Beste consommaties - Gematigde prijzen.

BIEREN : Dortmund Union — Walsheim, Export Vandenheuvel en Wielemans.

Koud Buffet — Sandwichs

Aan te bevelen : Choucroute à l'Alsacienne

Lokaal

der "Hendrik Conscience's Vrienden" en der "Vrienden van het Nederlandsch Tooneel".

Alle tooneelvrienden gaan na de vertooring naar

"Piccadilly"

Alb. Blomme en Zoon

Tel. 20

Wijnhandel

Joseph II straat, Oostende

*Depositariissen van de
CHAMPAGNEN :*

Vve Clicquot & Louis Roederer,
Reims

Sarrasson Père & Fils, Epernay

Kressman — Bordeaux

Verscherre & C° — Beaune

ProductenLAVA

Voor alle herstelling van

Daken in zink of beton,
Platforms, Dakgoten,
wakke muren,

gebruikt de
Producten

LAVA

10 jaar waarborg.

Voor alle inlichtingen
gelieve men zich te wenden

10^a Kerkstraat, Oostende

Telefoon 1846

Aan onze Abonnten

De tooneelkring "De Morgenster", uit Mechelen moest op Zondag 8ⁿ October optreden met "*Jeanne d'Arc*", door B. Shaw.

Eén der bijzonderste spelers werd levensgevaarlijk ziek en "De Morgenster", vroeg toelating, haar beurtoptreding te verschuiven tot een anderen Zondag.

De Heer Mennekens kondigde vóór de vertooring van "Sonna", aan, dat "*Jeanne d'Arc*", zou gespeeld worden op 12ⁿ November.

Uit nader onderzoek is gebleken, dat zulks totaal onmogelijk is, daar de opvoering van Shaw's stuk te veel tijd vergt om aan onze zustermaatschappij "Door Strijd tot Zege", toe te laten denzelfden avond nog haar abonnementsvertooring te geven.

We traden in onderhandeling met een anderen Oostendschen Kring "Door Ons, Voor Ons", die over den Zondag van 3ⁿ December beschikte. Niet-tegenstaande den goeden wil van de bestuursleden dezer Maatschappij, die ons meer dan eens blijken van genegenheid gaven, werd het onmogelijk bevonden de vertooring van "*Jeanne d'Arc*", op 3ⁿ December te laten plaats grijpen.

Nu bleef nog één oplossing! Zondag 17ⁿ December, (datum voorbehouden aan de Conscience's Vrienden voor de slotvertooring en de uitspraak van de Jury) af te staan aan "De Morgenster", en de opvoering van "*Schakels*", te verschuiven tot Zaterdag 30 December 's avonds.

Ons Tooneelblad

Tengevolge van het niet optreden van "De Morgenster", werd ook de dienst van ons tooneelblad in de war gestuurd.

Onze medewerker Ary Sleeks had een zeer mooie studie geleverd over Bernard Shaw en over "*Jeanne d'Arc*", : we zijn door de omstandigheden verplicht geweest de inlassching van deze studie te verschuiven tot vóór de opvoering van Shaw's meesterwerk.

Een ander medewerker Heer Dr D. Steyns, die ons reeds een zeer belangwekkende studie over *Sophocles* en *Antigone* had gegeven en ons ook beloofd had in een volgend nummer over Gaston Martens te spreken, zag zich gedwongen zijn bijdrage te pennen, onmiddellijk nadat hij over *Antigone* had geschreven en zoo komt het dat Dr D. Steyns bijna de eenige opsteller is van het huidige nummer van ons tooneelblad.

Wij houden er aan Dr D. Steyns hartelijk te bedanken om zijn bereidwillige, belangeloze en zeer gewaardeerde medewerking.

Sophocles en zijn "Antigone"

—o—

De schrijvers van de stukken, die door de optredende vereenigingen in dezen 10ⁿ Landjuweelwedstrijd zullen opgevoerd worden, zijn, in overwegend aantal, springlevend. Zij worden aan de lezers van dit blad voorgesteld door enkele onzer medewerkers, die, juist ter gelegenheid van dit heugelijk tornooi, met hen, 't zij persoonlijk, 't zij onrechtstreeks, in betrekking zijn gekomen.

Van die « interviews » vinden onze lezers hier te gepasten tijde een uitvoerig relaas.

Voor vier schrijvers echter moet dienaangaande een uitzondering worden gemaakt, nl. voor Jan Fabricius, die in Engeland woont, voor Bernard Shaw, die voor 't oogenblik ergens in Amerika vertoeft, en... voor Herman Heyermans en Sophocles, die beiden reeds tot de letterkundige geschiedenis behooren.

De geniale schrijver van « Schakels » moet voorzeker aan onze lezers niet worden voorgesteld. Heel anders is het gesteld met Sophocles, wiens « Antigone » den 15ⁿ October door den Ghéon-Kring van Antwerpen zal worden opgevoerd.

De internationale tooneelliteratuur telt enkele namen van Übermensch, waarvan de scheppingen een onsterfelijke jeugd genieten. Iedereen kent, ten minste bij name of door de lektuur, genieën als Shakespeare, Molière, Corneille, Racine, Calderon, Lope de Vega, Ibsen, om niet te spreken van de, dikwijls onbekende, auteurs van middeleeuwsche tooneelwerken, die soms echte meesterstukken zijn (« Elckerlijc », bijv.).

Doch hoevelen zijn er onder ons, buiten de specialisten, die in de gelegenheid zijn geweest een meer dan oppervlakkige kennismaking aan te knopen met de eersten, en misschien de grootsten aller dramatiek, namelijk de Grieken?

Bij onze Noorderburen is men ons in dit opzicht aanzienlijk vooruit. De werken van Aeschyles, Sophocles, Euripides, de drie groote Grieksche treurspeldichters, werden op prachtige wijze in 't Nederlandsch overgezet, vooral door Prof. A. J. J. Burgersdijk. In academische kringen worden nog dikwijls, in Holland, de meesterstukken van Sophocles of Aeschyles door studenten opgevoerd, terwijl de grootste Nederlandsche acteurs, vooral Louis Bouwmeester, het als een eer beschouwden hun beste krachten te wijden aan de interpretatie van de Oedipus figuur en andere.

In Vlaanderen kunnen we alleen wijzen op sporadische, min of meer geslaagde pogingen door het gezelschap van den K. N. S. en het VI. Volkstoneel. Ook op dit gebied ligt dus nog een zeer ruim veld open voor de kultureele ontplooiing van ons volk. We kunnen dan ook niets anders dan een groote waardeering voelen voor een liefhebberskring die het aandurft een stuk van Sophocles op te voeren.

**

Sophocles werd omstreeks 495 v. Chr. geboren te Kolonos, een vlek op twee kilometer ten N.W. van Athene. Hij groeide op terwijl Athene de

heerlijkste periode zijner geschiedenis voorbereidde. (1)

Sophocles' levensloop is ons te weinig bekend, dan dat wij het verband tusschen zijn leven en werken zouden kunnen aanwijzen. Als kind en als jongeling jubelde hij mede om den triomf der barbaren; hij voerde het knapenkoor aan, dat door zang en dans de zegepraal bij Salamis moest vieren, en de vreugdekreten van geheel Hellas lieten in zijn ontvankelijke ziel onuitwischbare indrukken achter.

Als opleiding tot het tooneel bestudeerde Sophocles vooral de drama's van Aeschyles, met dit gevolg, dat hij reeds op zeventwintigjarigen leeftijd, met zijn eerste treurspel, de zege op den meester behaalde. De zwakheid zijner stem bellette hem, zelf in zijn eigen stukken mede te spelen, zooals de gewoonte was.

Sophocles kon zich meer dan zestig jaar aan de kunst toewijden; hij maakte over de honderd — waarschijnlijk honderd drie en twintig — tooneelstukken: ongeveer twintig maal werd hij met den eersten prijs bekroond, een eer, die aan Aeschyles slechts dertien, aan Euripides maar vijfmaal ten deel viel; zijn leven lang genoot hij de gunst der Atheners.

Sophocles stierf in 406, een paar jaren vóórdat de muren zijner vaderstad door Lysander werden gesloopt. De dood van groote mannen werd meestal aan buitengewone oorzaken toegeschreven. Volgens de eenen verstikte de dichter aan een onrijpe druivenbes; volgens anderen bezweek hij onder het lezen der « Antigone »: een lange zinsnede zonder stemrust vergde te groote inspanning van zijn longen; anderen nog schreven zijn dood toe aan de vreugde over een nieuwe overwinning in een tooneelprijskamp.

Sophocles werd als een heros geëerd, en veertig jaar na zijn dood richtte men hem, samen met Aeschyles en Euripides, een standbeeld op in den Atheenschen Schouwburg.

Het wonderschoone beeld, te Terracina ontdekt en in 1839 door paus Gregorius XVI in het Museum van Lateranen geplaatst, is ongetwijfeld een kopie van het Atheensche.

Zeven treurspelen van Sophocles zijn ons in hun geheel bewaard: « Koning (Edipus) », « Edipus te Kolonos » en « Antigone », die alle drie uit de Thebaansche sage genomen zijn; verder « Ajax », « Philoctetes » en « Electra » die de Trojaansche sage behandelen, en, ten slotte, « De Trachinische vrouwen » of de dood van Heracles.

***

Het onderwerp van « Antigone » is dus ontleend aan de Thebaansche, of Edipussage, die wij hier ten behoeve van den lezer samenvatten.

Laios, die zijn vader Labdakos op den koninklijken troon van Thebe was opgevolgd, regeerde ongeveer drie menschentijden vóór den Trojaanschen oorlog. Een orakel had voorspeld, dat Laios' zoon zijn vader zou dooden en zijn eigen moeder huwen. Toen hem uit zijn huwelijk met Jokaste een zoon geboren werd, gelastte Laios een herder het kind op een berg te leggen en daar te laten sterven; opdat niemand het zou aannemen, liet hij zijn enkelgewricht doorboren. Maar door medelijden bewogen, gaf de schaper het aan een anderen herder, die het aan zijn mees-

ter, den kinderloozen Polybos, koning van Corinthe, schonk. Te Corinthe werd de knaap als de troonopvolger opgevoed; wegens zijn gezwollen voeten kreeg hij den naam van Edipus (letterl.: « zwelvoet »).

Reeds had hij den mannelijken leeftijd bereikt, toen bij een feestmaal een dronken gast hem voor een ondergeschoven kind uitmaakte. Diep gegriefd, ondervroeg hij Polybos en zijn gade. Hun antwoorden konden hem echter niet bevredigen, en hij begaf zich naar het Delphisch orakel. Hier ook bleef zijn vraag onbeantwoord, maar wederom luidde de godsspraak, dat hij zijn vader zou vermoorden, zijn moeder huwen en de vader worden van een afschuwelijk kroost. Zich steeds de zoon van Polybos wanend, besloot hij naar Corinthe niet terug te keeren, en sloeg op goed geluk af den weg oostwaarts in.

Daar ontmoette hij een voornaam reiziger, in een koets gezeten en door eenige dienaars vergezeld. Het kwam tot twist en daarop tot een gevecht. Edipus doodde den reiziger met heel zijn gevolg, behalve één dienaar, die ongemerkt wist te ontkomen; hij had zijn eigen vader verslagen en het orakel gedeeltelijk vervuld. Van zijn vadermoord onbewust, zette hij zijn reis voort en kwam te Thebe aan.

De stad was in rouw; de koning was door een rooversbende vermoord. Dat hij zelf de moordeenaar was, vermoedde Edipus niet eens, want bij de ontmoeting met den onbekende was hij alleen geweest, terwijl de dienaar, die hem ontsnapt was, om de schande zijner vlucht verborgen te houden, van een heele rooversbende sprak.

In dien tijd had zich op een rots, in de nabijheid van Thebe, de Sphinx gevestigd, een gevleugeld monster, dat alle voorbijgangers verslond, die zijn raadsel niet konden oplossen. Iederen dag kwam het Thebaansche volk bijeen om achter de oplossing te komen, doch na iedere vruchteloze vergadering eischte de Sphinx een nieuw slachtoffer. Jocaste, de koningin-weduwe, beloofde haar hand aan wie het land van het gedrocht zou verlossen. Edipus ging de Sphinx opzoeken en verklaarde het raadsel. Uit wanhoop stortte het monster zich van de rots naar beneden. Edipus huwde zijn eigen moeder en werd koning van Thebe. Hij regeerde gelukkig en kreeg twee zonen, Eteocles en Polynices, en twee dochters, Antigone en Ismene.

Doch ten laatste kwam de afschuwelijke waarheid aan het licht. Jocaste verhing zich en Edipus stak zich de oogen uit. Volgens de « Antigone » stierf hij aan die woede of door zelfmoord.

Edipus had zijn beide zonen, die hem oneerbiedig bejegend hadden, vervloekt. Na den dood huns vaders geraakten zij in twist over de troonopvolging. Polynices, die uit het land verzeven werd, trok naar Argos en huwde er de dochter van den machtigen koning Adrastos. Hij haalde zijn schoonvader over, om met nog vijf andere vorsten den tocht der Zeven tegen Thebe te ondernemen. Deze liep echter ongelukkig af: alle aanvoerders sneuvelden, behalve Adrastos; Eteocles en Polynices brachten elkander in een tweegevecht om het leven.

Nu werd Creon, de broeder van Jocaste, koning van Thebe. Aan het lijk van Eteocles liet hij

(1) A. GEEREBAERT. — Sophocles Antigone (blz. 6 en volg.)

koninklijke eer bewijzen, doch verbood op straf van steeniging dat van Polynices te begraven: het zou een prooi worden voor honden en roofvogels.

Niet begraven te worden was het ergste, dat een doode kon wedervaren. Zijn schim werd in de onderwereld niet toegelaten, rusteloos moest zij op den oever der Styx rondzwerven. Het was derhalve een heilige plicht zelfs het lijk van een onbekende te begraven. Het verzuimen van dien plicht was ook een zonde tegen de goden der onderwereld, wien men een ziel onthield, en tegen de hemelsche goden, voor wie de aanblik van een lijk een gruwel was. Antigone besloot, niet te kort te komen aan hetgeen godsdienst en zusterlijke liefde van haar vergden.

Hier begint de handeling van het treurspel.

* *

De « Antigone » van Sophocles, in 1353 iambische verzen geschreven, is op volgende wijze gebouwd.

Prologos : 1-99 (de « prologos » is het gedeelte van het treurspel, dat aan het optreden van het koor voorafgaat; nagenoeg wat wij « expositie » of uiteenzetting noemen).

Parodos : 100-161 (de « parodos » of intochtlied is de eerste volledige koorzang; hij wordt door het koor gedurende zijn intocht aangeheven).

Eerste epeisodion : 162-331 (een stuk tusschen twee volledige reizangen heet « epeisodion »).

Eerste stasimon : 332-375 (het « stasimon », d.i. « standlied », is een lied dat het koor zingt, wanneer het zich reeds op zijn plaats bevindt).

Tweede epeisodion : 376-581.

Tweede stasimon : 582-625.

Derde epeisodion : 626-780.

Derde stasimon : 781-800.

Vierde epeisodion : 801-943 (van 806 tot 882 heeft een « kommos » plaats, 't is te zeggen een klaaglied, waarbij het koor en de schouwspelers beurtelings zingen).

Vierde stasimon : 944-987.

Vijfde epeisodion : 988-1114.

Vijfde stasimon : 1115-1154.

Exodos : 1155-1353 (al wat na den laatsten koorzang komt, heet « exodos », d.i. « uitgang »).

* *

Hier volgt nu een ontleding van het treurspel. Antigone komt met haar zuster Ismene op het tooneel: zij wil, ondanks het verbod, haar broeder ter aarde bestellen. Ismene's bedenkingen kunnen haar van dat voornemen niet afbrengen (Prologos).

Het koor treedt op en heft een triomfzang aan om de zooeven behaalde zege op het Argivische leger (Parodos).

Creon, de nieuwe koning, deelt aan het koor zijn regeeringsprogramma mede; overeenkomstig zijn begiaselen heeft hij verboden Polynices te begraven. Zijn rede wordt door de grijsaards koel onthaald. Plotseling komt een der mannen, die bij het lijk de wacht hielden, melden, dat de begrafenissen door een onbekende hand voltrokken werd. Creon bedreigt hem met het ergste, indien men den dader niet ontdekt. (Eerste epeisodion).

Het koor bezingt nu de vindingrijkheid van den mensch: geheel de natuur heeft hij zich dienstbaar gemaakt; tot een hoogen trap van

beschaving heeft hij zich verheven; tegen den dood alleen is hij machteloos. De zang eindigt met een waarschuwing tegen het misbruik van het vernuft. (Eerste stasimon).

Antigone, bij het lijk betrapt, wordt vóór Creon gebracht. Zij verklaart, dat zij het verbod wel kende, doch de goddelijke wet boven zijn verordeningen stelt; den dood vreest zij niet. Haar trotsche houding prikkelt Creon's toorn. Ismene wil het lot harer zuster deelen, maar noch haar grootmoedigheid, noch haar smeekbeden ten gunste van Antigone vermogen den koning te bedaren: beide zusters zullen sterven. (Tweede epeisodion).

Koorzang over de onverbiddelijkheid van het noodlot, dat het huis der Labdakiden vervolgt. (Tweede stasimon).

Haemon, zoon van Creon en Antigone's verloofde, poogt op zijn beurt zijn vader te vermurwen; hij spreekt als de onderdanigste der zonen. Doch Creon voelt zich door zijn tusschenkomst gekrenkt; zijn woede bereikt weldra haar top-punt en hij verklaart dat Antigone zal sterven onder de oogen van zijn zoon. Deze wordt op zijn beurt zeer driftig; hij gaat heen, na gezegd te hebben, dat zijn vader nem niet zal weerzien. Creon begenadigt Ismene; om geen bloedschuld op zich te laden, geeft hij bevel Antigone levend in te metselen. (Derde epeisodion).

Antigone komt uit het paleis, onder geleide van twee dienaars; zij neemt afscheid van het leven. Doch Creon onderbreekt haar treurlied en geeft bevel, haar onverwijld naar het graf te leiden. (Vierde epeisodion).

Vol medelijden met Antigone, zingt het koor van Danaë, Lycurgus en Cleopatra, die insgelijks ingemetseld werden. (Vierde stasimon).

Honden en roofvogels hebben Polynices's lijk verscheurd en de altaren der stad bezoedeld; de goden zijn ontstemd. De blinde ziener Tiresias komt Creon vaderlijk waarschuwen en vermaant hem, aan het lijk de laatste eerbewijzen te gunnen; doch de vorst snauwt hem toe, dat hij zich heeft laten omkopen. Getergd, voorspelt Tiresias aan Creon, dat zijn paleis weldra van rouwmisbaar zal weergalmen. Creon, hevig ontroerd, snelt heen om het lijk te begraven en Antigone te verlossen. (Vijfde epeisodion).

Verheugd door dien ommekeer, die uitzicht geeft op een gunstigen afloop, heft het koor een danslied aan ter eere van Dionysos. (Vijfde stasimon).

Een bode meldt, hoe Creon met zijn dienaars, na Polynices begraven te hebben, naar het graf ijde. Toen hij echter aankwam, had Antigone zich reeds verhangen; Haemon was tot haar binnengedrongen en doodde zich op haar lijk. Nu komt Creon, met het lijk van Haemon, op het tooneel; hij beweent zijn onverstand. Eurydice heeft haren zoon niet kunnen overleven en heeft zich insgelijks in het zwaard gestoot; haar lijk wordt insgelijks op het tooneel gebracht. Creon is verpletterd door zooveel rampen. (Exodos)

* *

Nog een enkel woord.

Ons Vlaamsch publiek, vooral buiten de groote centra, is slechts sedert korten tijd ingewijd in de hoogere tooneelliteratuur. Het peil van onze eigen tooneelproductie stond immer zeer laag, en zelfs nu nog, buiten zeer zeldzame uitzonde-

ringen, kan de letterkunde in Vlaanderen op geen enkel stuk van hogere beteekenis wijzen.

Ons publiek is dus feitelijk zeer weinig, al te weinig, voorbereid op het begrijpen, en dus op het smaken, van klassieke werken als « Antigone ».

Toch durven we hopen dat de tooneelbezoekers van het Landjuweel de diep-menschelijke beteekenis van het psychologisch conflict dat in Sophocles' meesterwerk plaats grijpt, zal voelen en waardeeren, en, anderzijds, voor de zuiver-hellenische lijn van den bouw dezer tragedie en voor haar serene poëzie niet onverschillig zal blijven.

D. S.

« JE KOFFIE IS ZOO LEKKER »

Ja... dat komt omdat ik de koffie anders maak. Ik gebruik nu een zuiver en gemakkelijk product: BUISMAN'S AROMA; dat de chicorei vervangt en bovendien goedkoper is!

Is veel lekkerder dan met chicorei!

BUISMAN'S AROMA
verfijnt de koffie

Dedoo van 1/8kg, met den kleine maat-lepel kost slechts 3 fr. 25 en vervangt 1 kg. chicorei. In alle goede specerijwinkels.

Kostelooze staaltjes: Buisman's Aroma 34, Heert-Hoofdruaan, Brussel

„ TER LEYE „ bij Gaston MARTENS

„ Is de uitverkoren schoonheid van het strookje gronds, dat zich even buiten Gent onder eindelooze hemelen in de breed-kalme bochten der Leie neervleit tusschen wateren en wouden, van Afsnee over Laethem deinend naar Deurle toe — is de Elysee-sche droom van deze streek ook door vreemdelingen te beleven als een bijna tastbaar geluk en een begenading van ieder uur, of is dat alles maar een liefelijke illusie van ons hart, dat de ontegensprekelijke, maar geenszins weergalooze bekoring van dit landschap met de stralen van zijn liefden aureoleert? Wat kan het ons deren in den grond, daar wij nu eenmaal ongeneeslijk verliefd zijn op dit land — en een minnaar heeft toch nooit de bloote werkelijkheid alleen lief, maar het gedroomde beeld, dat hij draagt in zijn ziel, den verheerlijkten droom van zijn liefde. Dit is dan, van heel deze onmetelijke luisterrijke aarde waarop millioenen zwerven en huizen, ons kleine hoekje vaderlands, waarvan

de onweerstaanbare aantrekkingskracht ons zelve raadselachtig kan zijn. Niemand minder dan Karel Vande Woestijne heeft het bezongen als een streek van Vergilius en Puvis de Chavannes, die men nooit meer vergeet. Tientallen schilders hebben zijn aanschijn vereeuwigd, druipend van zonnelicht of flonkerend van sterren in de sneeuw, en stralend steeds van dezelfde liefde....

Naar dat land van belofte, zoo lyrisch en toch zoo waarachtig door Mussche bezongen, vertrokken we, dien donderdagnamiddag, om Gaston Martens te gaan bezoeken. Een kaartje had ons verwittigd dat hij ons aan het station van Gent-St-Pieters zou afwachten... En waarachtig, nauwelijks waren wij buiten op het plein vóór het station aangeland, of daar kwam naar ons toe, met lenigen stap, een nog jonge, flinke man, de blonde snor kort opgekruld, met frissche, helderblauwe oogen, een gezonde kleur op de wangen, en een vriendelijken glimlach.

Dadelijk had hij ons herkend, en ons krachtig en gul de hand drukkend, noodde hij ons naar zijn auto, die daar gereed stond. Een kwartier rijdens langs den breeden steenweg naar Deinze, vervolgens een zijweg in, en daar bevonden wij ons reeds in het hartje van dit idyllisch land, langs de Leie, in een draaiing van vrouwelijke sierlijkheid, en wijd-uitdeinende weiden vol kalme majesteit tegen den diepen achtergrond van uitgestrekte bosschen... Een korte, elegante zwenking langs een tuinweg, en, stop! daar hield de auto stil voor den drempel van een sierlijke villa: „ Ter Leye... We zijn te Deurle, bij Gaston Martens...

We worden binnengeleid in een ruim, vierkant vertrek, in oud-Vlaamschen stijl, met smaak gestoffeerd. Martens wijst ons een paar zetels, wenschend ons hartelijk welkom, en verdwijnt. Intusschen bewonderen we, onweerstaanbaar aangetrokken naar de vensters, het heerlijke uitzicht op de Leie en de harmonische golving der weiden rondom, en, daarna, aan de wanden der kamer, enkele keurige schilderijen van Saverijs, een levend portret van Herman Teirlinck, in houtskool, door Leon De Smet, evenals twee specimens van Gaston Martens' beeldhouwkunst: den prachtige kop van Gustie Verbuyck, waarvan hij zoo pittig heeft verteld, en een nog amper geboetseerde, mystieke figuur die mij dadelijk aan Edmond Van Beveren doet denken. Doch daar is Gaston Martens weerom. Een fonkelend glas wijn wordt ons ingeschonken, een geurige sigaar aangestoken, en... jetzt kann's losgehen.

— „ Meneer Martens, „ zeg ik, „ hoe zit dat... Moeten we nu in 't literair Nederlandsch met u converseeren, of... mogen we ook Gentsch praten: we zijn namelijk, al komen we ook van Oostende, alle twee Gentenaars van zuiveren bloede? „

— „ O, zijt ge Gentenaars? Dat treft... Nu, dan spreken we maar Gentsch... ik zal tenminste mijn best doen... „ Enne „, voegt hij er dadelijk bij, eenigszins wantrouwig en met ironisch opgetrokken wenkbrauwen, „ komen jullie nu werkelijk... om mij een interview af te nemen!... „

— „ Och, mijn waarde heer Martens, laat ons asjeblief van geen interview spreken... We hebben

eenvoudig dat Landjuweel van Oostende als een voorwendsel aangenomen om het voorrecht te kunnen genieten een paar uurtjes met u gezellig te praten, zonder voorbedachten rade... „

— “ O zoo, dat heb ik ook veel liever „ zegt Martens, opgelucht. En dadelijk zijn we dan ook aan 't kouten gegaan, heel gezellig en knusjes bij elkaar, elk in een zetel... Van een eigenlijk interview natuurlijk geen kwestie. Mijn kameraad had, geloof ik, wel een paar vragen gereedgemaakt, maar veel is er toch niet van gekomen, vrees ik...

We hadden het o. a. over het “ land van Buysse „ dat ons aan alle kanten omstrengelt, en zoo eenvoudig-schoon is, zoo heerlijk rustig in zijn zuiverklassieke vormen. Voor ons, die nu al sedert ettelijke jaren gewend zijn geraakt aan de wat ruwe, bonkig-zware landschappen van West-Vlaanderen, heeft dit zacht-bekoorlijke land een aantrekkingskracht waar we ons moeilijk aan ontrukken. Ik begin het heel natuurlijk te vinden dat hier, naar een aloude overlevering, het Aardsch Paradijs moet geweest zijn, waar Adam en Eva in zalige verrukking aan de boorden der Leie zich vermeiden. In mij zingen de verzen van Baudelaire :

Là, tout n'est qu'ordre et beauté,
Luxe, calme et volupté...

Ik herinner mij de ingetogen geestdrift waarmee, ongeveer dertig jaren geleden, ten tijde zijner “ Laethemsche Brieven over de Lente „, mijn schoolkameraad Karel Vande Woestijne zich uitliet over deze begenadigde streek, die zijn genie deed ontwaken. Ik begrijp de trillende, schier mystieke vervoering van Cyriel Buysse in zijn “ Zomerleven „ : “ *Mijn land, mijn vaderland, mijn Vlaanderenland* is heel, héél klein, niet grooter dan wat ik op een flinke ochtendwandeling kan afloopen, niet ruimer dan wat ik van op mijn Molenheuvel met den blik kan omvatten. Dat is mijn land, mijn vaderland, het mooiste land der aarde. „

Dien Molenheuvel, met zijn eenvoudig houten huisje, we kunnen hem zien van uit het priëel vóór Gaston Martens' woning. Niet zonder ontroering spreken we nog eens over den grooten Vlaamschen schrijver, dien Gaston Martens goed heeft gekend, en over wien hij met piëteit 't een en ander vertelt.

Hier ook, sedert dit Leieland in de wereld der kunstenaars en kunstminnaars een machtig prestige heeft verworven, hebben zich t'allen kant in 't ronde, op uitverkoren plekjes, een aantal schilders en beeldhouwers gevestigd, waarvan meer dan één een Europeesche faam heeft verworven : Georges Minne en zijn zoon Frederik, Gust en Leon De Smet, Albert Servaes, Albert Saverijs, Albert Claeys, Piet Lippens, Guillerma Martenez-Soliman, Anna De Weert-Cogen, Clémence Jonnaert, Jenny Montigny, De Cocq... Gaston Martens kent ze schier allen, en onderhoudt met hen de vriendschappelijkste betrekkingen.

Heel natuurlijk, en zonder ons te bekommeren om een min of meer noodzakelijke transitie, komt weldra het Vlaamsch tooneel te berde. We zijn immers alle drie hartstochtelijke tooneelliefhebbers, en... dat Gaston Martens daarbij nog één onzer meest begaafde en oorspronkelijkste tooneelschrijvers is, hoef ik aan de lezers van dit blaadje niet te zeggen.

We hebben het over onze hedendaagsche dramatici in Vlaanderen : over Herman Teirlinck, vriend en bewonderaar van Gaston Martens, zelf een baanbreker op het gebied van tooneel ; over Ernest W. Schmidt, den cynieken Antwerpenaar, Willem Putman, Felix Timmermans (we zijn het eens om alleen zijn “ Pallieter „ als een kunstwerk van hooge waarde te beschouwen), Anton Vande Velde, Ward Schouteden (voor wiens “ Jezabel „, Martens groote waardeering heeft), Janssen, Jac. Ballings, en anderen meer. Elk van die heeren wordt beurtelings op den rooster gelegden naar verdienste geoordeeld, waarbij we weer eens den gezonden, onbevangen, kritischen blik van Martens moeten bewonderen.

Dat ons Vlaamsch tooneel verdienstelijke werken telt, daarover zijn we het eens ; over het algemeen mogen we zelfs onbewimpeld en zonder eenigen zweem van Vlaamsch chauvinisme verklaren dat we in dit opzicht onze Noorderburen vooruit zijn, waar immers sedert den genialen Heyermans, en buiten enkele werken van den laat-romantischen Jan Fabricius, geen enkel talent van eersten rang in de tooneelwereld is verschenen. Wat echter de tooneelspelers en vooral de tooneelleiding betreft, zijn weer sedert den vroegtijdigen dood van Dr O. De Gruyter niet op vooruitgegaan, integendeel. Het ontbreekt ons beroepstooneel aan bevoegde en vooral aan flink onderlegde bestuurders, want daar komt het immers in laatste instantie toch op aan. Ons Vlaamsch publiek is ook nog niet ontwikkeld genoeg, zelfs in de groote steden, om oorspronkelijk tooneelwerk naar waarde te schatten.

De “ Wonderdokter „ van Janssen behaalt een buitengewoon succes te Antwerpen (dank zij trouwens in de eerste plaats, de merkwaardige interpretatie), doch zijn jongste werk, dat naar het oordeel van Martens het beste is, valt als een baksteen. “ De Gierigaard „ van Gaston Martens zelf wordt niet begrepen (dit lag niet alleen aan het publiek), en onverdiend afgebroken.

Men zou er soms wel eens zijn moed bij verliezen... Doch kom, dat ligt niet in het veerkrachtig, optimistisch karakter van Gaston Martens.

We drukken onze groote waardeering uit voor Martens' tooneelwerk. Mijn kameraad voelt, o. a., veel voor zijn “ Gouden Jubelfeest „ (dat hier te Oostende, eenige jaren geleden, op verdienstelijke wijze door “ Nut en Vermaak „ werd gespeeld). Wat mij betreft, ik heb van den beginne af een groote bewondering en een warme sympathie gehad voor het werk van Gaston Martens, voor zijn oergezonde menschen, zoo maar lillend-levend uit het Leieland op het tooneel gebracht, voor zijn frissche, sappige taal, en niet het minst voor de groote liefde voor land en volk die in al zijn werken doorstraalt, voor zijn diepe menscheijkheid, voor zijn warme hart. Een werk van Martens is voor mij een feestelijke schotel, waar ik lang en eerlijk kan aan smullen. Dat komt ook misschien wel omdat ik zelf het land en de menschen van Gaston Martens zoo door en door ken, en altijd zoo innig met hen heb medegevoeld.

Een hoofdkwaliteit die door niemand aan Martens wordt betwist, is de vaardigheid en de natuurlijkheid van zijn dialoog. Daarin wordt hij door geen enkel onzer Vlaamsche tooneelschrijvers geëven-

Voor uwe

PELSEN

wendt U ter trouwe tot het gekende HUIS

A. Vanden Bossche

opvolger van Coppyn-Vandepierre
Witte Nonnenstraat, 40 Oostende

Ge vindt er de grootste keus

Mantels • Pelsen • Vellen

AGENTSCHAP

Comptoir Immobilier

21, ROGIERLAAN, 21, OOSTENDE

*Verkoop Verhuren Overnamen
Alle verzekeringen.*

Specialiteit :

**Discrete verkoop van Huizen
in stad.**

Aan Tooneelliefhebbers

die in groep vertooningen van
den Landjuweelwedstrijd bijwo-
nen, zal een vermindering op de
prijzen der plaatsen worden toege-
staan.

*Zeer
belangrijk.*

Agentschap voor Oostende en omliggende

66, Thouroutsche Steenweg, 66 **C. WYBO**

aard. Doch men heeft hem meer dan eens het gebruik van een dialektische taal verweten. Zeer ten onrechte! De stukken van Martens konden niet anders dan in het Leie-dialekt worden geschreven, evenals men zich niet kan voorstellen dat Cyriel Buysse's personages een andere taal zouden spreken dan datzelfde dialekt. Dat zulks voor tooneelspelers en publiek buiten Oost-Vlaanderen wel eenig nadeel kan medeslepen, is misschien wel jammer, doch onvermijdelijk. Voor Brusselaars, Antwerpenaars en zelfs West-Vlamingen valt Martens dikwijls moeilijk te begrijpen en dus te waardeeren, en het is mij, en vele anderen, pijnlijk, ja, bijna een heiligschennis de zwiërige taal van zijn menschen te hooren radbraken door artisten aan wie het Leieland en zijn taal volkomen vreemd zijn. Er is m. i. maar één middel, al lijkt het wel wat drastisch, om Gaston Martens' stukken tot hun volle recht te doen komen, n.l. dat ze zouden gespeeld worden door een gezelschap, uitsluitend uit Oost-Vlamingen samengesteld, en onder leiding van Gaston Martens zelf... Ik zeg het hem, en hij is het met mij eens; maar... zoo iets is rapper gezegd dan gedaan.

En zoo komen we ten slotte aan "Paradijsvogels", het nieuwste, nog onuitgegeven stuk van Gaston Martens, dat door het "IJzerbloempje" van Kortrijk zal opgevoerd worden.

We ontzeggen ons hier alle kritiek op dit zeer verdienstelijk werk; den korten inhoud ervan zullen onze lezers verder vinden. Toch wenschen we hier mede te deelen wat we uit den mond van Martens zelf hebben vernomen, n.l. dat het stuk moet opgevat worden als een *blijspel*, en dat het tweede bedrijf, dat in den Hemel speelt, naar believen mag beschouwd worden als de gedramatiseerde droom van Bolle Verbuyc en Rietje Rans, of... als werkelijk gebeuren.

De konklusie van dit "vroolijk mirakel" ... zooals Martens het noemt, ligt in de woorden van Rietje (3^e bedrijf):

Rietje. — Bolle... Ik... Ik heb het, nu heb ik het... Dat kindje brengt ons op den weg... Onzen droom, dat en was geen droom, dat was een waarheid.

Bolle. — Hoezoo?

Rietje. — Dat zal ik u uiteendoen, dat kan ik nu uiteendoen... Dat kindje gelooft... 't Geloof dat we St Niklaas zijn en St Nikodemus en daarom is het waar, voor dat kindje zijn wij St Niklaas en Nikodemus... En juist daarom liep het niet weg... Als wij nu, wij kunnen gelooven lijk dat kindje, dan is alles echt en waar wat we gezien en ondervonden hebben... We gelooven in zoovele dat we niet en zien en niet en kennen, waarom en zouden we daaraan niet gelooven... Doorgronden en kennen we 't niet, de grootste geleerden hebben 't geprobeerd, zonder 't te vinden, wat zouden wij, simpele menschen... En al wat we daar gezien hebben, vriend, was toch goed en recht, nietwaar? De slechten waren in d'helle, verstoken van Ons Heere, en de goeden waren in den hemel... Bolle, ik geloof er aan, met 't geloove van dat kindje, en van nu af ga ik er naar leven: ik wille nader bij Ons Heere komen, ik wille naar zijnen hemel gaan... „

... Doch we beginnen te begrijpen dat we wel wat misbruik hebben gemaakt van Gaston Martens' nochtans zoo gulle gastvrijheid. We staan op. Maar, eerst wil Martens ons nog eens zijn woning laten zien. Hij brengt ons naar de eekamer, waar enkele prachtdoeken hangen van Albert Claeys, vervolgens naar zijn werkkamer, waar weeral een aantal kunstwerken de wanden versieren, evenals een rij borstbeelden, door den gasheer zelf geboetseerd, o. a. een mooie Streuvelskop. Vooral zijn we bekoord door het intiem-gezellige hoekje waar de schrijver zich terugtrekt, waar voorzeker zijn laatste werken werden geschreven, en dat een onvergetelijk-mooi uitzicht geeft op het land van de Leie...

Nu moeten we bepaald weer naar huis. Een wip in de auto, en weg zijn we. Onderweg houdt Gaston Martens even stil om twee kennissen van de streek op te nemen, en we merken dadelijk dat "Meneere Gaston" hier al even "geeren gezien" wordt als destijds "Meneere Cyriel" in 't land van Nevele.

In een ommezien zijn we weer aan 't station. We danken een laatste maal Gaston Martens voor zijn uiterst vriendelijke ontvangst, we krijgen van hem de stellige belofte dat hij de vertooning van zijn "Paradijsvogels" te Oostende zal bijwonen, en nemen afscheid...

Deze namiddag in het eenig-mooie Deurle doorgebracht bij onzen grooten Martens zal een glanspunt blijven in onze herinnering.

Gaston Martens en zijn Paradijsvogels.

Gaston Martens werd geboren te Zulte aan de Leie, den 24^{en} April 1883, als zoon van een jeneverstoker, gistfabrikant en brouwer. In zijn interessante studie over onzen schrijver, verschenen als n^o X van de serie "Vlamingen van Beteekenis", deelt Dr Robert Roemans ons mede dat Martens zijn eerste onderwijs in de Bewaar- en Gemeenteschool van zijn dorp kreeg, later door zijn ouders naar Deinze en naar de bisschoppelijke Colleges van Thielt en Kortrijk werd gestuurd, doch reeds op achttienjarige leeftijd "met vreugde vaarwel zegde aan algebra en geschiedenis" om in vaders brouwerij werkzaam te zijn en "van herberg tot herberg zijn lekkeren drank" te venten.

Op die talrijke tochten deed hij rijke levenservaringen op en leerde het volk zijner streek kennen in zijn alledaagschen wandel, met zijn vrij uitspattenden zinnenlust en zijn ruwe doch goethartige inborst. Voóral trof hem hoe menig leed schuil gaat onder den gulsten lach en innig medelijden voelde hij voor de arme paljassenwereld. Naast den gunstigen bierverkoop zal Martens eenige bekommernis in die dagen wel de sport zijn geweest, van dewelke hij niet alleen een hartstochtelijk beoefenaar, maar tevens een triomfantelijk kampioen was (hij was o. a. gedurende vijftien jaar Belgisch recordman in ver springen).

In zijn dorp richtte hij een tooneelkring op, en na het bijwonen in den Nederlandschen Schouwburg te Gent van een vertooning van "De Lustige Boer" werd de tooneelschrijver in hem geboren.

Zijn eersteling was een sportnovelle: "De Held der Fransche Ronde", waaruit later Arie Van den Heuvel een operette haalde.

Onder de suggestie van de Tière's "Misdadige", ontstond wat later zijn drama "Dwang".

Gedurende de eerste oorlogsjaren schreef Martens zes tooneelstukken: "De Gouden Rivier" (nu "Golden River"), "Dorpsgezag", "Laatste Wegen", "De Kooi", "Wereldvrede" en "Aërolo".

Daarna vatte hij ernstige lectuur aan en verdiepte zich in Heyermans, Fabricius, Schürmann, Ibsen, Hauptmann en Shaw, "en daarmee wierd ik gewaar dat ik nog niets kon, min of niets, en ik gooide heel mijn gedruken rommel in de... stoof".

Toen concipieerde hij "Beatrix", dat den 3^e April 1918 in den Nederlandschen Schouwburg te Gent werd opgevoerd. Met zijn volgend werk: "De Zot", betreedt Martens een nieuw gebied: de tragedie van het land. Daarop volgen "Paus van Hagendonck", de schrijnend-realistische uitbeelding van een oude mannenhuis te lande, "Derby" (1919), een brutaal doch eerlijk stuk; het sappige "Leentje uit 't Hemelrijk" (1919); "Boksers" (1920); "Klaasavondliefde" (1920); "Mevrouw de Burgemeester" (1921); de meesterlijke "Prochievrijers" (1921); "St. Pieter's Nacht" (1922); "Kermislieven" (1923); "De groote Neuzen" (1924) misschien wel het meesterwerk van Martens; "Het gouden Jubelfeest" (1925); het roerende "Zomeravond" (1925), één onzer allerbeste éénakters; "De Gierigaard" (1926); "De wonderbare Clown" (1927); "Modern Palace", "De kerk van St. Elooï" (1932), en, eindelijk, "Paradijsvogels", nog onuitgegeven.

"Paradijsvogels"

"Paradijsvogels", vroolijk mirakel in drie deelen, speelt in Vlaanderen.

Het eerste deel speelt zich af in de gelagzaal van den "Bonten Os". De baas van de herberg, Bolle Verbuyck, tevens slachter, een "kaalhoofdige, geweldig-dikke man", maakt zich gereed om St. Niklaas te spelen met, in de rol van Nicodemus, zijn goeden vriend Rietje Rans, 't fijnste zatlapje (Bolle's vrouw, Flavie, zegt "t gemeenste") van de prochie, die, zoon van een rijken brouwer, goed gestudeerd heeft aan d'Universiteit, maar "een heele fortune heeft weggesmeten", zooals de koster zegt, en nu "een armoedig likeurmarsantje is geworden, en "d'een herberg in, d'ander uit", loopt, met Manse Loppers, "t gemeenste wijf uit heel de streke". Rietje heeft een zoon, Veerke, die het hof maakt aan Bolle's dochter, Goeleke, een naïef meisje van zeventien jaar.

Bolle en Rietje zijn eindelijk klaar om hun triomftocht te beginnen, met hun ezel, die tegen alle mogelijke brutaliteit wordt beschermd door den veldwachter... Ze gaan buiten... Doch de razende claxon van een auto weerklinkt... een vreeselijke slag... een oogenblik stilte... en Bolle wordt door vier mannen binnengebracht.

Het tweede deel toont ons Bolle en Rietje in den Hemel. Ze zijn vreeselijk onder den indruk van al het vreemde en nieuwe dat ze te zien krijgen: Rietje's tweede vrouw als Belleman, duivels, waaronder de burgemeester van 't dorp, Bolle's vader, Lucifer...

Dan de engels Michaël en Gabriel, Sinte Pieter, Rietje's eerste vrouw, en ten slotte Onze Lieve Heer zelf en Onze lieve Vrouwe, aan wier voeten Marietje zit, het zoo diep-betreurd dochtertje van Bolle Verbuyck... Sinte Pieter treedt op als beschuldigde van de twee vrienden, wier zonden worden blootgelegd, doch Onze lieve Vrouwe bidt om genade voor de zondaars, aan wie door Onze lieve Heer vergiffenis wordt geschonken.

In het derde bedrijf bestaat het tooneel uit twee deelen: de gelagzaal van "den Bonten Os", en het voutekamertje, waar Bolle en Rietje samen in een bed liggen. Flavie en Manse jammeren over den vreeselijken dood van de twee mannen.

Toebereidselen en schikkingen voor de begraafing worden gemaakt door de vrouwen, met den koster, die hoopt weldra met Flavie te kunnen huwen. Veerke, die diep ontroerd is, evenals Goeleke, Mentie, den timmerman, die voor een schoone kist zal zorgen, Wies, den baardscheerder... Bolle en Rietje hooren alles wat gezegd wordt, doch blijven roerloos... Doch plots staan ze op, en trekken hun kostuums aan... Hun verschijning in de herberg verwekt een schrikkelijke paniek: allen vluchten, buiten een klein meisje, dat hen voor de echte St-Nikolaas en Nicodemus aanziet en op de knieën valt. Bolle en Rietje, verteederd, besluiten hun leven te beteren. Flavie, Manse, Veerke, Goeleke zijn teruggekomen, en allen, buiten Manse, knielen. In volslagen stilte, ingetogen, gaan St-Niklaas en Nikodemus, in hiëratische houding naar de deur toe. De doodsklok luidt...

D. S.

Dinsdag 24 October 1933

in den Koninklijken Schouwburg
te Oostende

opvoering van

Shakespeare's

HAMLET

door het Gezelschap van den
Koninklijken Nederlandschen
Schouwburg uit Antwerpen.

Voordracht

Toen de Koninklijke Nederlandsche Schouwburg dit jaar zijn seizoen opende met Shakespeare's meesterwerk "Hamlet", oordeelde het bestuur dat het nuttig en misschien noodig was deze vertooning te laten voorafgaan door een toelichtende voordracht ter intentie der toeschouwers, die in Hamlet iets meer willen vinden dan het verhaaltje dat Shakespeare de gelegenheid gaf een figuur te schep- pen, die zooveel inkt deed vloeien en in de geschie- denis der tooneelliteratuur steeds blijven zal één der meest complexe figuren, die ooit door tooneelschrij- ver werden uitgebeeld.

Deze voordracht werd gegeven door Dr J. A. Goris (alias Marnix Gysen) gegeven daags vóór de vertooning.

Het bestuur van de Oostendsche Vrienden van het Nederlandsch Tooneel, gesteund door de besturen van den Katholieken Vlaamschen Burgerbond en van het Willemsfonds (Tak Oostende) onderzocht de mogelijkheid de vertooning van "Hamlet", te Oostende ook toe te lichten door dezelfde zeer interessante voordracht.

Wij zijn gelukkig te kunnen aankondigen dat op
**Maandag 23 October 1933, in de feestzaal
van het Stadhuis te Oostende, te 8,30 u. een**

Openbare Toelichtende Voordracht over **HAMLET**

zal gegeven worden door

Dr J. A. GORIS (Marnix Gysen)

Alle tooneelliefhebbers zijn welkom!

De Hamlet-figuur.

—o—

De eerste vertelling van de Hamlet-saga vin- den we bij Saxo Grammaticus, in zijn Latijnsche *Historia Danica* (i. e. Deensche Geschiedenis), waarschijnlijk omstreeks het begin der XIII^{de} eeuw. Dit verhaal ligt aan Shakespeare's trage- die ten grondslag. Saxo's *Historie* werd voor de eerste maal gedrukt in 1514. De critici vermoeden dat Shakespeare dit werk niet raadpleegde.

In 1570 verhaalde François de Belleforest de geschiedenis van den Deenschen prins opnieuw, namelijk in den V^{de} bundel van zijn *Histoires Tragiques*. De tekst van Belleforest werd vóór 1589 in Engeland in den vorm van drama behan- deld door Thomas Kyd, een tijdgenoot van Sha- kespeare. De gang der gebeurtenissen en de teekening der karakters heeft Shakespeare nage- noeg aan het Fransch ontleend; het treurspel echter is zijn eigen geniale schepping.

Het begrijpen van de Hamlet-figuur vergt veel nadenken en een voortdurende herlezing van den tekst. Hamlet is de tragedie die in de wereldlite- ratuur de uitvoerigste bibliographie heeft. Het onderwerp is het treurspel der besluiteloosheid

van een idealist. De zwierige, vriendelijke, on- gelukkige prins Hamlet is erg geleerd, maar heeft een zieken wil; hij kan niet doortastend ingrij- pen voor de taak die hem gesteld is. Wilskracht ontbreekt hem. Hij dwingt ons medelijden af; hij is tevens slechter en beter dan wie ook onder ons, want hij is een mensch, de mensch, heel de mensch.

Als we met hem meeleven, voelen we een droevig genot; zijn avonturen zijn deze niet van een cinemaheld; ze zijn eenvoudig menschelijk. Hamlet dwingt het publiek tot wijsgeerig den- ken. Telkens wanneer hij van zich zelf spreekt, richt hij het woord tot ons allen. Om hem te verstaan hoeft men werkelijk eenvoudig te zijn, en vatbaar voor datgene wat schoon, grootsch en diepzinnig is.

Hamlet laat ons leven in de intimiteit van het wilde Shakesperiaansch genie. De ideeën die zijn brein onledig houden doen, bij lezer en toeschou- wer, afschuw, droefheid en poëzie ontwakken. Hij is een melancholicus niet vreemd aan spontane opwellingen van drift. In zijn innerlijk wezen leven een loome natuur en het plichtbesef met elkander in strijd. Door eigen schuld bewerkt hij zijn verderf. (Cfr. Loening, *De Gids*, 1895).

Van waar komt zijn weemoed? Die is zoo diep dat huiselijk onheil alleen niet de bron er van is. Wel lijdt Hamlet, meer dan wie ook, onder de rampen welke de ellendige Claudius over Dene- marken bracht, want zijn geboortegrond heeft hij uiterst lief. Veeleer ligt zijn melancholie vooral in een buitengewoon raak gevoel van het menschelijk lot. Heel de wereld schijnt hem somber toe.

Alvorens te sterven gewaagt Hamlet tot Horatio — een vrije geest, wijs en getrouw — van « der wereld booze lucht », en Horatio is niet, zooals z'n vriend de prins, een fataal moorde- naar wiens familie bezoedeld is door misdaad. Hamlet gelooft niet dat het geluk den mensch eigen is; hij houdt er de meening op na dat het kwaad overheerschend is in de wereld. Kortom, hij is een pessimist. Bij hem bespeuren we iden- titeit van geaardheid en lot.

Hamlet is een kunstenaar der smart. Zoo schiep hem Shakespeare, omstreeks 1600, toen hij met magische hand een menigte wanhopige en woede- nde schaduwen in 't leven riep.

Prins Hamlet leeft met ons; hij is wat wij allen zijn, een mensch in het oneindige wee van deze aarde. Veel kan men vitten over zijne woor- den en daden, ook met afdoende argumenten aantonen dat hij niet consequent is. Als persona dramatis ontglipt hij ons voortdurend. Hij denkt als een middeleeuwsch monnik, maar ook als een geleerde der wedergeboorte; in zijn wijsgeer- ige brein broeit er iets duivelachtigs. Aan de leugen heeft hij een hekel, en zijn leven is één leugen.

Hij komt besluiteloos voor, en toch hebben sommige moralisten gewezen op zijn zedelijke kracht: men kan het drama zoodanig beschou- wen dat men ook aan die zijde waarheid vindt. Als mensch draagt Hamlet een rijkdom van contradicties in zich: hij is tevens vlug en traag, stoutmoedig en bedeesd, minzaam en hardvoch- tig; hij gelooft en hij twijfelt. Daarin ligt juist het tragische van Hamlet's lot: hij is diep

menschelijk. Hamlet leeft. Zooals bij hem is er bij eenieder van ons onafgebroken contradictie in het denken en gemis aan samenhang in het handelen. En zoo voelen we voor Hamlet medelijden, sympathie, afkeer en bewondering (Cfr. A. France, V. L. 1).

M. W.

Vrienden van het Nederlandsch Tooneel

Vertooningen ingericht te Oostende :

Dinsdag 24 Oktober 1933 : HAMLET
door *Shakespeare*.

Dinsdag 5 December 1933 : SCHULD EN BOETE
door *Dostojefsky*,
naar de bewerking van Gaston Baty.
ofwel : DE NACHT VAN 17 APRIL
naar het beroemd tooneelwerk " Tuzmadar ..

Dinsdag 9 Januari 1934 : DE BAAS IN HUIS naar
het Amerikaansch blijspel " Broken Dishes ..
door *Martin Flavin*.

Dinsdag 6 Februari 1934 : Het wereldsukses
MEISJES IN UNIFORM,
door *Christa Winslö*.

Enkele abonnementen met prijsvermindering kunnen nog bekomen worden op het Secretariaat, 21, Rogierlaan, uiterlijk tot 12 Oktober.

Landjuweelwedstrijd

VOLGENDE VERTOONINGEN :

Zondag 15 October : Antigone
.. 29 October : De Paradijsvogels
.. 5 November : De Ring van Gyges
.. 19 November : Judas
.. 26 November : Beatris
.. 10 December : De Pestilentie van Katwijk
.. 17 December : Jeanne d'Arc
Zaterdag 30 December : Schakels
en uitspraak van de Jury.

In het volgend nummer zal verschijnen :

August Monet
en de Ring van Gyges
door Maurits SAVONIE.

Cyriel Verschaeve en
Judas
door ARY SLEEKES.

Breuklijders,

*De beste breukbanden op
maat worden vervaardigd
in de firma*

+ Au Para +

G. Madelein-Buys

Gebreveteerde Breukmeester
Witte Nonnenstraat, 27
Oostende

N. B. — Koopt nooit breukbanden, die op voorhand vervaardigd zijn, want deze verergeren de breuken.

OPGELET! OPGELET!

Nog altijd zijn

de Kleerwinkels

met

Paard en Jockey

bekend om hun fijne stoffen,
snit en prijzen.

Hoek Christina- en
Wittenonnenstraat

61, Alfons Pieterslaan, 61
Oostende

LET WEL OP!

Paard en Jockey

VOOR UWE

**GEVELSTEENEN
BOUWSTOFFEN
BOUWWAREN**

WENDT U TOT

Inr. **ROORYCK** Geb. N. V.

Sloepenstraat (T. 2138)
Prinsenlaan, 15 (T. 2013)

Alleenverkoopers van :

Gevelsteenfabriek "Ryckevorsel",
Vandenheuvel's Steenf. te Ryen
Kleiwarenfabriek "Tiglia",
Isoleerende Platen "Tentest",
Tegelfabriek van Roucourt

250.000 gladde en bezande gevelsteenen
in alle formaten en kleuren in magazijn.
Grootste keus, laagste prijs. - Fabriek van
porphyrite dallen 30x30. - Alle andere
bouwmaterialen in magazijn aan laagste
prijzen.

Huismoeders!

Voor al uw

KOLEN

*Inlandsche
Engelsche
Duitsche*

moogt gij U in volle vertrouwen wenden tot

HET HUIS

van **EMMERIK**

Hendrik Serruyslaan, Oostende
Tel. 503

Verzorgde waar! — Spoedige bediening!

Kent gij de

FIJNE BIEREN

Bock, Foncee, Golden
Lager. Dark Lager

van de

BROUWERIJ CALDER

Frans Musinstraat, Oostende

Proeft ze !

Proeft ze !

Het Laatste Nieuws

meest verspreid en best
ingelicht Vlaamsch
dagblad met dagelijks
een kosteloos bijvoegsel

Ons Sportblad

Bureel en Redactie :

105-107, Em. Jacquainlaan
Brussel

**Aller oogen
zijn gericht
op**

**KWATTA'S
MANOEUVRE
CHOCOLADE**

Voor uwe sportartikelen, footballen,
enz., wend u tot

L. Deweert-De Roo

3, Steenweg op Thourout
(bij Leopold I Plaats) Oostende

Rijwielen "Uilenspiegel", "Spirit",
"Raleigh",

Groote keus van Kinderrijtuigen

Vermindering van Lasten

Steunt de Belgische Nijverheid

Haar producten zijn beterkoop en nochtans
zoo goed als de buitenlandsche.

KOOPT STEEDS

PALMEX : Huishoudzeep met palmolie ver-
vaardigd. 5 stukken voor 4 frank.

PALMOR : Voor zwaren wasch (met een
premie van 50 gr. SAFI) 1,20 fr. het pak.

SAFI : Bleekt zonder zon (met een premie
van 50 gr. PALMOR). 2,50 fr. het pak.

DELCA : Schijfjes voor fijnen wasch (met
model van breiwerk) 1,75 fr. het pak.

Belgische N. V. Palmafina

Werkhuizen :

Ertvelde (Gent)

Bureelen :

11, Handelsstraat, Brussel

Fr. WOUTERS

13, Capucienenstraat
Oostende

Aannemer van Glaswerken

**Leveren van Glas,
Spiegelglas
Marbrite, Mastiek
Verzilverde spiegels
Luchtgevers
Vitreaux, Dallen**

op geheel de kust.

Tel. 208